

Research Paper

examines the social and cultural impacts of the neighborhood management plan on the lives of citizens in Tehran

Sara Monirifar^{1*}, Reza, esmaili², Mansour Haghigatian³, Hossain Imani Jajarmi⁴

1. Islamic Azad University dehaghan

2. Member of faculty of cultural management and cultural planning department of Isfahan Islamic Azad University

3. Associate professor Azad University dehaghan

4. Head of the Institute of Social Studies and Research of Tehran University. Since 2014, the main member of the board of directors of the Sociological Association of Iran

Received: 2017/07/24

Accepted: 2019/08/27

PP: 137-150

**Use your device to scan and read
the article online**

Abstract

Paying attention to the neighborhood as the smallest unit of the urban space organization and adopting the neighborhood management model will lead to transferring the focus of the decision-making process to the lower urban levels and more tangible dimensions of citizenship life. In the recent years, following the emergence of the problems caused by weakening social ties in cities and exacerbating the alienation of residents towards each other, the issue of the neighborhood and local communities has attracted the attention of managers and authorities. The present study examines the social and cultural impacts of the neighborhood management plan on the lives of citizens in Tehran. Accordingly, hypotheses have been derived from the theories made by Pathnam, Jacobs and Parsons. The research is a survey and the unit of analysis is an individual. The research population consists of citizens over 15 years of age in Tehran. In this research, the samples were selected through multi-stage cluster sampling. The sample size is estimated to be 700 subjects by Sample SPSS Power, and a questionnaire was used to collect data. Data were analyzed on two levels (descriptive statistics and inferential statistics). The results showed that there was a significant relationship between the neighborhood management variable and the variables of social partnership of citizens, neighborhood identity and social trust. However, the greatest impact of the community management was on social participation of citizens which was subsequently affected on social trust and community identity, respectively. Of the indirect consequences of neighborhood management can be referred to the sense of security and satisfaction.

Keywords:

"neighborhood management", "social participation", "neighborhood identity", "life satisfaction", "social belief"

Citation: Sara Monirifar, Reza, esmaili, Mansour Haghigatian, Hossain Imani Jajarmi (2021): examines the social and cultural impacts of the neighborhood management plan on the lives of citizens in Tehran. Journal Research and Urban Planning, Vol 12, No 45, PP 137-150
DOI:10.30495/JUPM.2021.4359

Corresponding author: Sara Monirifar

Address: Islamic Azad University dehaghan

Tell: 09363541095

Email: s_monirifar@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction:

Paying attention to neighborhoods as the smallest units of the city's spatial organization and adopting a neighborhood management model in urban management leads to the transfer of decision-making and decision-taking process to lower levels of the city and more tangible dimensions of citizen life and the realization of management and planning goes from the bottom to up. The main purpose of neighborhood management is emphasizing on the local identity in line with sustainable local development, local affiliation and local participation. The process of implementing any social program, policy or project, may encounter unwanted events and paths, due to the social and cultural nature of the environment involved, which was not initially intended by designers and executors. The neighborhood management program is no exception to this, and due to some structural challenges in explaining the role of such an institution and the lack of trust in it by government institutions and bodies, as well as by residents and local institutions, the neighborhood management and councils' functions have been presented inefficiently and disrupted. Therefore, in these circumstances, it was felt necessary to conduct this research to examine the social and cultural implications of the neighborhood management plan on the lives of citizens.

Methodology:

The present research is a survey research in terms of method and the unit of analysis in that is person and it is a cross-sectional research in terms of time criterion. The statistical population of this study is citizens over 18 years old in Tehran. The total number of them according to the 2016 census is equal to 5525000 people. Since it is not possible to study the views of all citizens, cluster sampling was used. In order to optimize the sample size, SPSS

Sample Power Software was used. According to the objectives and hypotheses of the research and statistical methods used, the sample size was estimated to be 700 people, which was reduced to 630 due to the non-cooperation of a number of respondents.

Results:

Findings show that 57.3% of the statistical sample population are women and 42.7% are men. According to the obtained results, 44.05% of the respondents have very little or no participation, 29.85% have moderate and 25.47% have high and very high participation, which shows that the participation of citizens is low at the neighborhood level and the participation rate is on the first step of Arnstein ladder of participation. One of the most important results of exploratory statistics is that neighborhood management has a significant relationship with citizens' social participation, neighborhood identity and social trust, but neighborhood management has the greatest impact on citizens' social participation with an impact factor of 0.42. It has affected the social trust and neighborhood identity with impact factor of 0.32 and 0.22, respectively. And from the indirect results of neighborhood management, we can mention the sense of security and satisfaction.

Conclusion:

In general, it can be said that one of the factors for the development of any society is the participation and cooperation of the citizens of that society, so the government can attract the support of the people and build trust and confidence among the people in the planned programs. In order to realize and implement this, it should pay more attention to the performance of public institutions so that they can put their words into practice to gain people's trust and strengthen their sense of satisfaction and security. Since trust is the emotional basis for participation, trust creates

a kind of collective spirit and prepares the ground for participation. Also, according to the obtained results, it can be said that neighborhood management has an effective role in creating a sense of neighborhood belonging and neighborhood identity among

citizens. And neighborhood management, in addition to being able to directly affect the level of citizen participation, can affect the participation of citizens through local identity. Finally, people who participate more have a higher level of life satisfaction.

مقاله پژوهشی

ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی مدیریت محله بر زندگی شهروندان تهران

سara منیری فر^۱، رضا اسماعیلی^{۲*}، منصور حقیقتیان^۳، حسین ایمانی جاجرمی^۴

۱. دانشجویی دکترا بررسی مسائل اجتماعی ایران، واحد دهاقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهاقان، ایران
۲. استادیار مدیریت و برنامه ریزی فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان (خوارسگان)، ایران
۳. دانشیار جامعه شناسی، واحد دهاقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهاقان، ایران
- ۴- رئیس مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

توجه به محله به عنوان کوچکترین واحد سازمان فضای شهری و اتخاذ مدل مدیریت محله موجب انتقال کانون فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری به سطوح پائین تر شهری و ابعاد ملموس تر زندگی شهروندی می‌گردد در سالهای اخیر به دنبال بروز مشکلات ناشی از سیستم شدن و پیوندهای اجتماعی در شهرها و تشدید بیگانگی ساکنان نسبت به یکدیگر توجه به محله و اجتماعات محله‌ای را در نظر مدیران و مسئولان به خود جلب کرده است پژوهش حاضر به بررسی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی برنامه مدیریت محله بر زندگی شهروندان شهر تهران می‌پردازد. بر همین اساس فرضیاتی از نظریات پاتنام، جیکوبز و پارسونز استنتاج شده است. روش تحقیق به صورت پیمایشی بوده و واحد تحلیل آن فرد می‌باشد. جامعه آماری شامل شهروندان بالای ۱۵ سال شهر تهران است. در این تحقیق انتخاب نمونه‌ها از طریق نمونه گیری خوش‌های چند مرحله‌ای صورت گرفته است. حجم نمونه با استفاده از نرم افزار Sample SPSS Power معادل ۷۰۰ نفر برآورد شده است. و ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها، در دو سطح (آمار توصیفی و آمار استنباطی) انجام گرفته است. از مهم ترین نتایج می‌توان نشان داد که متغیر مدیریت محله با متغیرهای مشارکت اجتماعی شهروندان، هویت محله‌ای و اعتماد اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد اما بیشترین تاثیر را مدیریت محله بر مشارکت اجتماعی شهروندان با ضریب تاثیر ۰,۴۲ داشته است و بعد به ترتیب بر اعتماد اجتماعی و هویت محله تاثیر گذار بوده است که ضریب تاثیر هر کدام به ترتیب برابر با (اعتماد اجتماعی ۰,۳۲، هویت محله ۰,۲۲، امنیت ۰,۲۰) می‌باشد. از نتایج غیر مستقیم مدیریت محله می‌توان به احساس امنیت و رضایتمندی اشاره نمود.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۶/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۰۵

شماره صفحات: ۱۳۷-۱۵۰

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن
مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

مدیریت محله، مشارکت شهروندان،
هویت محله، اعتماد اجتماعی، احساس
امنیت، رضایتمندی از زندگی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

استناد: سارا منیری فر، رضا اسماعیلی، منصور حقیقتیان، حسین ایمانی جاجرمی (۱۴۰۰): ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی مدیریت محله بر زندگی شهروندان تهران، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال ۱۲، شماره ۴۵، صص ۱۳۷-۱۵۰

DOI: 10.30495/JUPM.2021.4359

* نویسنده مسئول: سارا منیری فر

نشانی: دکترا بررسی مسائل اجتماعی ایران دانشگاه دهاقان

تلفن: ۰۹۳۶۳۵۴۱۰۹۵

پست الکترونیکی: s_monirifar@yahoo.com

مقدمه :

نهاد اجتماعی، طرح مدیریت محله را برای تمرکزدایی و اداره امور شهری با مشارکت شهروندان همچنین مقابله با تصمیم‌گیری‌های امری از سوی مسولان بدون در نظر گرفتن خواست و مطالبه مردم اجرا شده است»(دومین همایش "مدیریت محله" ۵ تیر ۱۳۹۱). از آنجاییکه فرایند اجرای هر برنامه، سیاست یا پروژه اجتماعی به دلیل ماهیت اجتماعی و فرهنگی که محیط مورد مداخله دارد، ممکن است با رویدادهای ناخواسته و مسیرهایی مواجه گردد و همچنین بالعکس که از اول مدنظر طراحان و مجریان کار نبوده است. برنامه مدیریت محله هم از این امر مستثنی نبوده است و به دلیل برخی چالشهای ساختاری در تبیین نقش چنین نهادی و بی اعتمادی به آن هم از سوی نهادها و ارگانهای دولتی و هم از سوی ساکنین و نهادهای محلی، باعث شده است کارکردهای مدیریت محله و شورایاری‌ها مختلف و کم رنگ عرضه بشود. بنابر این بر اساس مدل‌های ارزیابی تاثیرات بررسی در خصوص مدیریت محله می‌توان به ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی اشاره کرد. از فواید ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی می‌توان "کمک به توسعه پایدار و همه جانبه، ارتقای کیفیت زندگی، کاهش محرومیت و توسعه برابری اجتماعی درون‌نسلی و بین‌نسلی، افزایش بازدهی مداخلات توسعه‌ای، استفاده بهینه از منابع، تنوع فرهنگی و انسجام اجتماعی و همچنین پیشگیری از مسائل اجتماعی و فرهنگی را برشمرد (Wankley, 2008:50).

به طور کلی می‌توان ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی مدیریت محله را فرآیندی منظم و مستمر دانست که طی آن پس از توصیف، تحلیل و تبیین مشکلات شهروندان که ناشی از اجرای طرح است به مدلی واقع گرا و جامع نگر دست یافت که نتیجه آن مدیریت و مهندسی اجتماعی شهر جهت رسیدن به حکمرانی بهتر است که باعث بهبود کیفیت زندگی شهروندان تهرانی خواهد شد. لذا در این شرایط ضرورت احساس شد تا این پژوهش انجام گیرد تا پیامدهای اجتماعی و فرهنگی طرح مدیریت محله بر زندگی

اداره کلان شهرها امروزه به عنوان موضوعی مهم برای مدیران شهری تبدیل شده است. زندگی شهری ابعاد مختلف و پیچیده ای دارد که این ابعاد به عنوان اجزای یک نظام، تاثیرات متقابلی بر یکدیگر می‌گذارند. با کلان نگری و نگاه از بالا نمی‌توان همه یا حتی تعدادی از این ابعاد پی برد لذا پی بردن به این مهم سطح تحلیل خرد و مقیاس ملموس تری را ایجاد می‌کند. استفاده از خرد جمعی برای هدایت و مدیریت شهری و رویارویی با مسائل و مشکلات شهرهای امروز با بهره گیری صحیح از آرا و استعدادهای شهروندان در قالب برنامه ریز مشارکتی از مهم ترین رویکردها در برنامه ریزی و مدیریت شهری است.

در این راستا، توجه به محله‌ها به عنوان کوچک ترین واحد سازمان فضایی شهر و اتخاذ مدل مدیریت محله ای در مدیریت شهری، امری است که موجب انتقال کانون فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری به سطوح پائین تر شهری و ابعاد ملموس تر زندگی شهروندی و تحقق هدف مدیریت و برنامه ریزی از پائین به بالا می‌گردد.

(Karimizadeh Ardakani, 2015: 52) "مدیریت محله فرایندی است که به صورت گستردۀ اجتماع محلی و سازمانهای محلی را در کنار هم قرار داده و با شناخت مشکلات و نیازهای محلی، سعی در ارتقای خدمات محلی دارد. این فرایند به ویژه در محله‌های محروم به کاربسته می‌شود" (Fiel و Bailey, 2015) "مدیریت محله رویکردی است که در آن جوامع محلی و ارائه دهندهان خدمات با یکدیگر همکاری کرده تا کیفیت زندگی و ارائه تسهیلات را در سطح محلی ارتقاء دهد. در این رویکرد نیازهای بومی و نقاط قوت هر مکان توسط ساکنین محلی تشخیص داده می‌شود" (Hutchings, 2011).

هدف اصلی مدیریت محله تأکید بر هویت محلی در راستای توسعه پایدار محلی، تعلق محلی و مشارکت محلی است خدشه وارد کردن به این اهداف پیامدهای از قبیل بالا رفتن بی‌اعتمادی اجتماعی و کاهش سرمایه نهادی می‌شود که خود نیز بر کاهش حس مشارکت شهروندان در برنامه مدیریت محله تاثیر می‌گذارد. (McLean, 2011: 5). «شهرداری تهران در راه تبدیل به یک

عشق منجر شود و این احساس‌ها می‌تواند به شخصیت یافتن شهر منتقل کنند

(Fakuhi, 2004: 215). بر طبق اندیشه‌وی، قدمت تاریخی یک شهر یا محله با خاطرات جمی آن مکان پیوند زده شده است و احساس هویتمندی بالاتری را در افراد ساکن القا می‌کند. و این احساس هویتمندی همراه با حس تعلق خاطر و امنیت می‌باشد. یکی از افادی که به ارزیابی حکومت‌های منطقه‌ای پرداخته است پاتنام می‌باشد. پاتنام یکی از نظریه‌پردازان سرمایه اجتماعی، روابط اجتماعی و تعاملات افراد با یکدیگر را بنیادی ترین جز سرمایه اجتماعی و مرکز تئوریهای سرمایه اجتماعی می‌داند. به نظر وی شبکه‌ها، خاستگاه دو مولفه دیگر سرمایه اجتماعی یعنی هنجارهای تعاملات متقابل و اعتماد اجتماعی هستند. از نظر پاتنام شبکه‌های مشارکت مدنی یکی از اشکال ضروری سرمایه اجتماعی هستند. «هر چه این شبکه‌ها در جامعه ای متراکم تر باشند، احتمال بیشتری وجود دارد که شهروندان بتوانند در جهت منافع متقابل همکاری کنند» (Imani Jajarmi, 2005: 62) از نظر پاتنام هر چه تعامل بین افراد افزایش یابد اطلاعات بیشتری نسبت به یکدیگر بدست می‌آورند و انگیزه بیشتری برای اعتماد پیدا می‌کنند بنابر اعتقاد پاتنام سرمایه اجتماعی به تعامل اجتماعی همراه با سطح بالایی از همکاری، اعتماد، معامله متقابل، مشارکت مدنی و رفاه اجتماعی منجر می‌گردد (Haralambos, Mike, and Martin, 2010:290 Putnam, 2008:451, Holborn, 2008:451). ارنشتاین در زمرة اولین افرادی بود که مشارکت شهروندان با تعبیر قدرت شهروندی به کار گرفت و برای توضیح آن از استعاره نزدیان مشارکت شهروند استفاده کرد. نزدیان مشارکت ارنشتاین دارای ۸ پله است. به نظر ارنشتاین در واقع در ۳ پله پائین این نزدیان، هیچ قدرتی برای شهروندان وجود ندارد، در ۲ پله میانی آن، درجاتی از مساوات طبی نمایشی دیده می‌شود و در ۳ پله بالاتر نزدیان، مشارکت واقعی شهروندان دیده می‌شود. این قسمت در واقع نشانگر توزیع قدرتی است که از طریق مذکوره بدست می‌آید. این نزدیان نشان می‌دهد که بین وارد شدن در مشارکتی تشریفاتی و ساختگی با مشارکتی که نشانگر قدرت واقعی برای اثر گذاشتن

شهروندان را مورد بررسی قرار دهد. حال این فرضیات اصلی مطرح است که:

۱- اجرای مدیریت محله بر سرمایه اجتماعی شهروندان تاثیرگذار می‌باشد.

۲- اجرای مدیریت محله بر هویت محله‌ای شهروندان تاثیرگذار می‌باشد.

۳- اجرای مدیریت محله بر مشارکت اجتماعی شهروندان تاثیرگذار می‌باشد.

۴- مدیریت محله بر اعتماد اجتماعی شهروندان تاثیرگذار می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق:

الف: نظریه‌های حکومت محلی و شهروندسازی

جین جیکوبز: یکی از اندیشمندان صاحب نام مسائل شهری در کتاب «مرگ و زندگی شهرهای بزرگ امریکا» بیان کرده است تمرکز باعث شکل گیری روابط و علائق اجتماعی و اقتصادی شود و در ساماندهی شهری به جنبه‌های جمعیتی و اقتصادی توجه ویژه‌ای دارد به اعتقاد وی شهر یکارگانیسم اجتماعی می‌باشد که متشکل از واحدهای زنده است وی اهمیت زیادی برای خیابان‌ها از جهت بار اجتماعی - فرهنگی و عاطفی قائل است و معتقد می‌باشد با فراهم کردن عرصه‌های بالقوه ای از امکان برقراری روابط متقابل اجتماعی و گستره ای از رفتارهای گوناگون (Jacobs 2013: 93). جیکوبز در این کتاب بر نوعی نظارت اجتماعی که از آن به عنوان خود تنظیمی یاد می‌کند اشاره کرده است وی می‌افزاید حضور مردم در فضاهای و چشم‌های که خیابان و فضاهای را می‌نگرند خود عاملی بازدارنده برای وقوع جرم یا نا امنی هست و باعث تقویت احساس امنیت در سطح محلات گردد (Bezi, 2012: 45). ریمون لودرو یکی از اندیشمندانی است که بحث شخصیت شهر را مطرح می‌کند به اعتقاد وی در شخصیت شهر نوعی تداوم تاریخی به خصوص در شهرها و محلات قدیمی و با قدمت طولانی نمایان می‌شود و قدیمی بودن به شهروندان نوعی احساس امنیت می‌دهد که حاصل تداوم در زمان است. این رابطه، رابطه‌ای عاطفی و تجربه‌ای شخصی است که برای شهروندان مختلف متفاوت می‌باشد. بنا بر این رابطه شهر با شهروندان را مانند رابطه مادر و فرزند می‌داند که می‌تواند به

با ۴۰۰ نمونه انجام شده است. و میزان همبستگی محله محوری با احساس تعلق ۸۰۲،۰ بوده و محله محوری با رضایتمندی اجتماعی به میزان ۹۶۳،۰ و محله محوری با احساس مسئولیت به میزان ۶۹۳،۰ همبستگی نسان داده است (*Haghigatian, 2016*). مقاله ای تحت عنوان "مطالعه جامعه شناختی محله محوری و مشارکت اجتماعی" توسط سارا منیری فر و دیگران در سال ۹۶ صورت گرفته است. هدف از انجام این طرح درک و تفسیر مدیران ارشد و افراد مطلع درخصوص مشارکت اجتماعی و مدیریت محله می‌باشد روش شناسی مورد استفاده، روش تحقیق ترکیب متوالی می‌باشد که شامل دو روش کیفی و کمی می‌باشد در ابتدا با ۲۲ نفر از مدیران و افراد مطلع درخصوص مفهوم مشارکت و مدیریت محله مصاحبه گردید تا به اشیاع نظری رسیدیم و با توجه به مقولات بدست آمده از داده‌های کیفی و نظریات مطرح شده مدل نظری ترسیم گردید و در بخش کمی به آزمون فرضیات پژوهش پرداخته شد. جامعه آماری این تحقیق برابر با ۴۸۷ نفر می‌باشد بر اساس یافته‌های بدست آمده میزان مشارکت بر طبق نظر ارنشتاین در پائین‌ترین سطح آن قرار دارد و بیشتر مصاحبه شوندگان مشارکت را حضور شهروندان در کلاس‌های آموزشی می‌دانستند و بر اساس نتایج تحلیل مسیر می‌توان گفت بیشترین تأثیر بر مشارکت اجتماعی به ترتیب اعتماد اجتماعی، مدیریت محله و تعلق محله بوده است (*monirifar, 2017*).

پژوهشی تحت عنوان "تمایل شهروندان به شرکت در پروژه‌های انرژی‌های تجدید پذیر محلی: نقش جامعه و اعتماد در آلمان" در سال ۲۰۱۶ توسط برن‌هارد و همکارانش صورت پذیرفته است. مشارکت شهروندان می‌تواند یک ابزار مهم برای انتقال انرژی در سطح محلی باشد در این تحقیق به عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در پروژه‌های انرژی‌های تجدید پذیر مبتنی بر جامعه پرداخته است و عواملی چون، هویت جامعه، هنجارهای اجتماعی، اعتماد اجتماعی را مورد بررسی قرار داده در این تحقیق شهروندان تمایل بیشتری داشتند که به صورت داوطلبانه مشارکت داشته باشند تا سرمایه گذاری پولی نمایند. تجزیه و تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که هنجارهای اجتماعی، اعتماد، نگرانی‌های زیست محیطی و هویت جامعه عوامل مهم تمایل به شرکت در انرژی جامعه می‌باشد. با این حال می‌توان گفت تأثیر هویت

بر نتایج فرآیند مشارکت است ، تفاوت وجود دارد (*Sharifian Thani, 2001: 45-43*)

مشارکت و همکاری مانی به وقوع می‌پیوندد که انجام کنشها به صورت همزمان و به حالت جمعی صورت گیرد و هدف از انجام کنش‌ها، برخی اهداف مشترک باشد که هر یک از افراد به صورت انفرادی توانایی رسیدن به آن را ندارند در چنین موقعیت‌هایی، موقعیت هر کس بستگی به کنش‌های افراد دیگر دارد و این به طور معنی داری، عدم تعیین و ریسک پذیری را افزایش می‌دهد؛ بنابراین در چنین فضایی، تبادل اعمال بین افراد و اعتماد اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند و منجر به همکاری و مشارکت می‌شود به عبارت دیگر، اعتماد پیش شرطی برای مشارکت و لازمه ای برای همکاری و مشارکت موقوفیت آمیز است «اعتماد تسهیل کننده مشارکت و همکاری می‌باشد» (*Maqbool Eghbali, 2012*):

۵ با توجه به پژوهش‌های گسترده‌ای که در زمینه مدیریت محله و همچنین مطالعات ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی صورت گرفته است به تعداد محدودی از تحقیقات می‌توان اشاره کرد که به ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی پروژه‌های سیاستی و برنامه‌ای پرداخته باشند. و اکثریت پروژه‌ها فقط منوط به ارزیابی اجتماعی و فرهنگی ساخت سراهای محلات بوده است. مانند «ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی سرای محله درب دوم» توسط ژیلا سجادی و دیگران در سال ۹۳ انجام شده است که محققین با توزیع ۳۶۰ پرسشنامه در سطح محله درب دوم، مشارکت مردم و میزان مشارکت و رضایت از برنامه‌های سرای محله را مورد ارزیابی قرار داده و اطلاعات را با واردکردن در نرم‌افزار *Minitab* و به صورت توصیفی – تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. ابتدا میزان مشارکت موردن سنجش قرار گرفته است که نتایج حاکی از آنست که میزان مشارکت اقتصادی در پائین‌ترین سطح با میانگین ۱/۸۱ قرار دارد و مشارکت در بعد مشورتی با میانگین ۴/۱۶ بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است (*Sajjadi, 2015*). پژوهشی تحت عنوان محله محوری و احساس تعلق به محله در بین ساکنان شهر تهران توسط منصور حقیقتیان و همکارانش در سال ۱۳۹۴ صورت گرفته است . در این پژوهش به بررسی نقش محله محور در ارتقای سطح تعلق شهروندان به محله‌ی زندگی شان پرداخته شده است این پژوهش به صورت پیمایشی در چهار محله تهران

شده در پرسشنامه اقدام شده است. بعد از نظر خواهی و اصلاحات صورت گرفته مقدار ضریب بدست آمده برای مفاهیم بیشتر از ۷۹٪ بود که نشان دهنده قابل قبول بودن ضریب CVI است. و مقدار CVR با ۸ متخصص برابر با ۰,۷۶ می باشد.

تجزیه و تحلیل داده ها در دو سطح «آمار توصیفی» و «آمار استنباطی» صورت گرفته است. در ابتدا از آزمون *Explor* برای یرسی نرمال بودن جامعه استفاده شد و بعد اثبات نرمال بودن جامعه از آمارهای پارامتریک برای آزمون فرضیه ها استفاده شد در انتهای آزمون فرضیات، رگرسیون و تحلیل مسیر بیان شده است.

یافته های تحقیق:

یافته های تحقیق نشان می دهد ۵۷,۳ درصد جمعیت نمونه آماری را زنان و ۴۲,۷ درصد را مردان تشکیل می دهنده ۳۵,۹ درصد پاسخگویان را مجردان و ۶۴,۱ درصد را متأهلان تشکیل داده اند. ۴۴,۹ درصد پاسخگویان دارای تحصیلات لیسانس می باشند و ۸,۱ درصد انها دارایی تحصیلات زیر دیپلم می باشند. ۴۶,۳ درصد پاسخگویان فارس زبان و ۲۳ درصد انها آذری زبان می باشند. ۳۳,۸ درصد پاسخگویان اظهار کرده اند در مکان دیگری در شهر تهران زندگی می کردند و ۲۳ درصد نیز بیان کرده اند در محله ای دیگر در همان منطقه مسکونی خود زندگی می کردند. و با توجه به درصد مالکیت واحد مسکونی نشان می دهد که ۴۳ درصد پاسخگویان دارای واحد استیجاری می باشند که این مساله بر روی حس تعلق شهروندان و هویت محله ای تاثیر گذار خواهد بود. ۵۶,۵ درصد پاسخگویان در رده سنی ۱۸ الی ۳۴ سال قرار دارند و ۴۳,۵ درصد آنها در رده سنی بالای ۳۵ سال می باشند. با توجه به نتایج بدست امده ۴۴,۰۵ درصد پاسخگویان مشارکت خیلی کم و کمی دارند و ۲۹,۸۵ درصد متوسط و ۲۵,۴۷ درصد مشارکت زیاد و خیلی زیاد داشته اند که نشان دهنده مشارکت پائین شهروندان در سطح محلات می باشد و میزان مشارکت در پله اول نردهای ارزنشناختی قرار دارد. همچنین براساس یافته های بدست آمده از تحقیق ۱۶,۸ درصد پاسخگویان از خدمات سرای محله استفاده نموده اند و ۷۸,۲ درصد انها از این خدمات استفاده نکرده اند. و ۵۵,۴ درصد ابزار کرده اند که مدیر محله و اعضای شورای اداری خود را نمی شناسند. این نتایج نشان

جامعه به صورت غیر مستقیم از طریق هنجارهای اجتماعی و اعتقاد رخ می دهد. این مطالعه به درک اصول بنیادین تمایل به مشارکت کمک می کند (Bernhard, 2016).

نرسیده اوجانگ در پژوهشی با عنوان احساس تعلق مکانی و پیوستگی هویت مکانی شهر، به موضوع هویت مکانی پرداخته است. این مقاله بر پیوستگی مکانی و تاثیر آن در هویت مکانی که با رجوع به خیابان اصلی مرکز خرید کوالا لمپور مالزی انجام شده است از نظر نویسنده، هویت مکانی تشریح شده است. پیوستگی مکان می تواند به عنوان شاخص برای ارزشیابی و میزان احساس تعلق مکانی ب حساب آید. این تحقیق با روش پیمایش و در ۳ مرکز خرید با نمونه ۳۳۰ نفری انجام شده است (Ujang, Norisideh, 2010).

روش تحقیق و شناخت محدوده :

تحقیق حاضر از لحاظ روش، یک تحقیق پیمایشی به حساب می آید و واحد تحلیل در آن فرد است از لحاظ معیار زمان یک تحقیق مقطعی محسوب می شود. جامعه اماری این مطالعه شهروندان بالای ۱۸ سال در شهر تهران می باشد. که تعداد کل انها بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر با ۵۵۲۵۰۰۰ نفر می باشد از آنجا که امکان مطالعه دیدگاه های تمامی شهروندان وجود ندارد از نمونه گیری خوشه ای استفاده گردید به منظور حجم بهینه نمونه از نرم افزار SPSS Sample Power استفاده گردید، با توجه به اهداف و فرضیه های پژوهش و روش های آماری مورد استفاده حجم نمونه ۷۰۰ نفر برآورد گردید. که به دلیل همکاری نکردن تعدادی از پاسخگویان به ۶۳۰ نفر تقلیل یافت. ابزار سنجش در این تحقیق پرسشنامه می باشد که سوالات متغیر مستقل و وابسته به صورت طیف لیکرت ارائه گردیده اند. جهت برآورد پایایی ابزار از آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید که نتایج نشان داد پایایی ابزار برابر ۰,۸۳ می باشد می توان نتیجه گرفت که همبستگی بین سوالات قابل قبول است و وجهت بدست آوردن روایی یا اعتبار از دو روش اعتبار ظاهری و اعتبار محتوای استفاده شده است.

روایی ظاهری: از لحاظ شکل ظاهری و ویرایش و... که قبل از توزیع پرسشنامه است. روایی محتوای: برای حصول روابط محتوای قابل قبول دو فرم CVR و CVI با کمک استاد راهنمای اساتید صاحب نظر به انتخاب معتبرترین شاخص های گردآوری

توان گفت فرضیه تحقیق مورد نظر تائید و فرضیه صفر رد می گردد. فرضیه دوم اشاره به تاثیر مدیریت محله بر مشارکت شهروندان دارد در فاصله اطمینان ۹۹ درصد سطح معناداری برابر با $Sig = 0,000$ می باشد مقدار ضریب همبستگی (R) در این فرضیه برابر با $0,428$ می باشد که نشان دهند رابطه مستقیم و قوی بین دو متغیر وجود دارد و مدیریت محله تاثیر قوی بر مشارکت شهروندان دارد و در نتیجه فرضیه $H1$ تائید می شود و فرضیه $H0$ رد می گردد. و همچنین با توجه به آزمون رگرسیون می توان گفت بر اساس مقدار R^2 که برابر با $0,283$ می باشد مدیریت محله به مقدار 28 درصد توانایی پیش بینی یا تبیین تغییرات مشارکت شهروندان را دارا است. همچنین بر اساس سطح معناداری بین دو متغیر مدیریت محله و اعتماد اجتماعی $Sig = 0,000$ می توان گفت رابطه معناداری بین دو متغیر وجود دارد مقدار ضریب همبستگی (R) برای فرضیه رابطه بین نقش مدیریت محله بر اعتماد شهروندان برابر با $0,327$ می باشد. و همچنین با توجه به آزمون رگرسیون می توان گفت بر اساس مقدار R^2 که برابر با $0,107$ می باشد مدیریت محله به مقدار 10 درصد توانایی پیش بینی یا تبیین تغییرات اعتماد شهروندان را دارد.

می دهد در مجموع شناخت و آگاهی شهروندان تهرانی از شاکله مدیریت محله ضعیف است.

یافته های آمار استنباطی تحقیق :

طبق جدول شماره یک برای نشان دادن رابطه بین متغیرها ابتدا آزمون پیرسون گرفته شده است که با ضریب « R » نشان داده شده است و همچنین برای نشان دادن ضریب پیش بینی و تبیین داده ها از آزمون رگرسیون در این تحقیق استفاده شده است بر این اساس می توان گفت در فاصله اطمینان ۹۹ درصد سطح معناداری نقش مدیریت محله بر هویت محله برابر با $Sig = 0,000$ می باشد مقدار ضریب همبستگی (R) برای فرضیه نقش مدیریت محله بر هویت محله برابر با $0,227$ می باشد و چون علامت این مقدار مثبت می باشد نشان دهند رابطه مستقیم و نسبتاً متوسط می باشد به این معنا که هر چقدر مدیریت محله موفق تر و توانمند تر باشد و هر چه برنامه مدیریت محله بهتر اجرا شود به تبع هویت محله و تعلق محله افزایش می یابد. اما با توجه به آزمون رگرسیون خطی، مقدار R^2 برابر با $0,081$ می باشد می توان گفت مدیریت محله به مقدار $0,8$ درصد توانایی پیش بینی یا تبیین تغییرات هویت محله را دارا است. در کل می

جدول شماره (۱) آزمون همبستگی

مدیریت محله	(ضریب همبستگی پیرسون)	R^2 (ضریب پیش بینی)	F آماره	سطح معناداری آماره F
احساس هویت محله	$0,227$	$0,081$	$38,175$	$0,000$
مشارکت شهروندان	$0,328$	$0,283$	$157,941$	$0,000$
اعتماد اجتماعی	$0,327$	$0,107$	$84,490$	$0,000$

منبع : مطالعات نویسنده کان ۱۳۹۶

دو متغیر وجود دارد و میزان شدت رابطه بین دو متغیر بر اساس آزمون پیرسون برابر با $R=0.199$ بیانگر رابطه نسبتاً ضعیفی می باشد یعنی هر چه احساس هویت محله ای در بین شهروندان بیشتر باشد احساس امنیت بیشتری نیز می کنند دارد.

- بین هویت محله ای و احساس امنیت در بین شهروندان رابطه معناداری وجود دارد.
- با توجه به نتایج آزمون در جدول شماره (۲) در فاصله اطمینان ۹۹% سطح معناداری بین دو متغیر هویت محله و احساس امنیت برابر با $Sig = 0,000$ است به عبارت دیگر رابطه معناداری بین

جدول شماره (۲) آزمون رابطه بین دو متغیر هویت محله و احساس امنیت در بین شهروندان

(ضریب همبستگی پیرسون)	R^2 (ضریب پیش بینی)	F آماره	سطح معناداری آماره F
$0,199$	$0,054$	$40,258$	$0,000$

منبع : مطالعات نویسنده کان ۱۳۹۶

یا تبیین تغییرات رضایتمندی از زندگی در آن محل سکونت را دارا است. همچنین با توجه به نتایج آزمون بین دو متغیر مشارکت اجتماعی و رضایتمندی از زندگی در فاصله اطمینان ۹۹٪ سطح معناداری آن برابر با $Sig=0,000$ است به عبارت دیگر رابطه معناداری بین دو متغیر وجود دارد و میزان شدت رابطه بین دو متغیر بر اساس آزمون پیرسون برابر با $R=0.274$ بیانگر رابطه متوسط می باشد در مجموع با توجه به اطلاعات موجود فرضیه تحقیق تأیید و فرضیه صفر رد می شود. بنابراین بین دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. اما با توجه به مقدار R^2 می توان گفت مشارکت شهروندان فقط ۰,۰۷ درصد می تواند میزان رضایتمندی را پیش بینی و تبیین کند. که این درصد بسیار پایینی در علوم انسانی می باشد.

جدول شماره (۳) آزمون رابطه بین دو متغیر اعتماد شهروندان و رضایتمندی از زندگی

اعتماد اجتماعی	(ضریب همبستگی پیرسون) R	R ² (ضریب پیش بینی)	F آماره	سطح معناداری آماره F
۰,۳۹۰	۰,۱۵۲	۱۲۶,۲۷۰	۰,۰۰۰	
۰,۲۷۴	۰,۰۷۵	۵۷,۱۱۵	۰,۰۰۰	

منبع: مطالعات نویسندها ۱۳۹۶

شهروندان تاثیر می گذارد که به مراتب سهم کمتری در مقایسه با اعتماد اجتماعی داشته است. مقدار R^2 نشان می دهد این دو متغیر به میزان ۲۷ درصد می توانند میزان مشارکت شهروندان را تبیین نمایند.

با استفاده از ضرایب استاندارد شده Beta در آزمون رگرسیون چند متغیره می توان میزان تاثیر هر یک از متغیرها را نشان داد که با توجه به معادله خطی استاندارد بیشترین تاثیر را متغیر اعتماد اجتماعی به میزان ۰,۴۵۴ بر مشارکت شهروندان داشته است و بعد از آن هویت محله ای به میزان ۰,۱۸۹ واحد بر مشارکت

جدول شماره (۶) آزمون رابطه بین دو متغیر اعتماد شهروندان هویت محله بر مشارکت اجتماعی شهروندان

اعتماد اجتماعی	Beta	R ² (ضریب پیش بینی)	t آماره	سطح معناداری
۰,۱۸۹	۰,۲۷۳	۵,۷۷	۰,۰۰۰	
۰,۴۵۴	۰,۲۷۳	۱۳,۸۹	۰,۰۰۰	

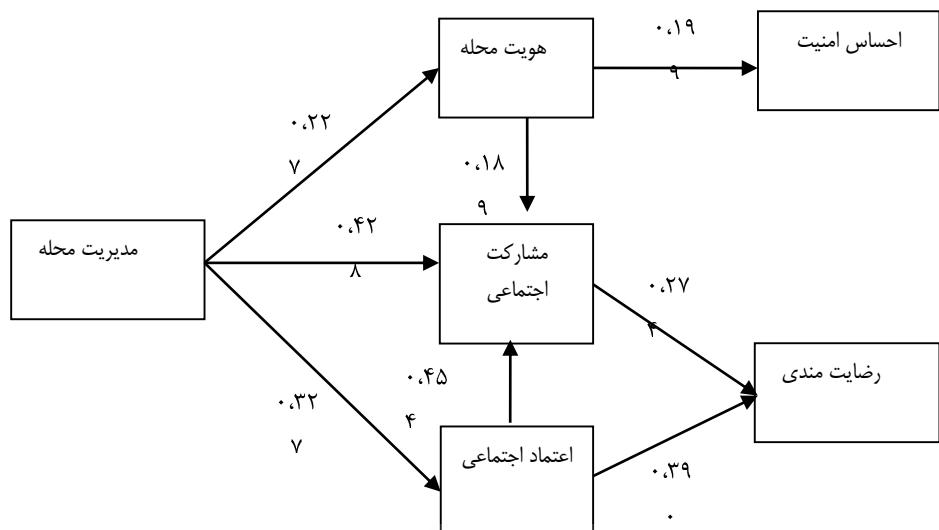
منبع: مطالعات نویسندها ۱۳۹۶

مستقیم و غیر مستقیم برابر با ۰,۱۸۰ می باشد و بعد به ترتیب بیشترین تاثیر را بر اعتماد اجتماعی با ۰,۳۲۷، ۰,۲۲۷، ۰,۲۹۶ با توجه به نمودار شماره ۱ می توان تاثیر مستقیم و غیر مستقیم طرح مدیریت محله را بر متغیرهای وابسته بررسی نمود و می توان گفت بیشترین تاثیر را طرح مدیریت محله بر متغیر مشارکت اجتماعی شهروندان داشته است که میزان تاثیر آن به صورت

با توجه به نمودار شماره ۱ می توان تاثیر مستقیم و غیر مستقیم طرح مدیریت محله را بر متغیرهای وابسته بررسی نمود و می توان گفت بیشترین تاثیر را طرح مدیریت محله بر متغیر مشارکت اجتماعی شهروندان داشته است که میزان تاثیر آن به صورت

مدل آماری تحقیق:

نمودار شماره (۱) مدل تحلیلی

منبع: مطالعات نویسندها ۱۳۹۶

بحث و نتیجه گیری:

اساس احساسی برای مشارکت می باشد اعتماد کردن نوعی روحیه جمعی ایجاد می کند و زمینه لازم را برای مشارکت آماده می کند. نتایج این تحقیق با پژوهش حمید ماجدی در خصوص بررسی اثرات مدیریت محله محور بر اعتماد شهروندان به مدیریت شهری در محلات تجربی و شهادت یکسان می باشد که سرای محله شهادت توانسته است با عملکرد بهتر خود، میزان اعتماد شهروندان به مدیریت شهری را افزایش دهد. و همچنین می توان گفت بیشترین تاثیر را مدیریت محله بر مشارکت شهروندان داشته است که مدیران با برنامه ریزی درست می توانند به اهداف خود که جلب مشارکت شهروندان می باشد دست یابند همانطور که گیدزرن مطرح می کند یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر اعتماد اجتماعی برآوردن خواسته ها و نیازهای شهروندان است که باید مورد توجه قرار گیرد. شهروندان باید با نقش فرهنگی سرای محله آشنا بشوند و مدیریت محله و شهرداری باید اهداف روشن و شفاف داشته باشد و مردم را با این موضوع آشنا نمایند. از عواملی که بر میزان شدت اعتماد تأثیرگذار می باشد می توان به عواملی چون " حرکت در جهت میل به اهداف" ، " صداقت داشتن در کار" ، " پاسخگویی در برابر نیاز شهروندان" و " نحوه ارائه خدمات به شهروندان" اشاره نمود. مدیریت محله با دادن هویت

مدیریت محله در راستای تغییر نگرش در بحث مدیریت شهری به اجرا در آمده است که هدف از اجرای آن کوچک سازی و تمرکز زدایی، واگذاری کار به خود مردم و افزایش مشارکت شهروندان و ارائه راهکارهای مناسب جهت پیشبرد هر چه بهتر و موفقیت آمیزتر مدیریت شهری است به همین منظور ایجاد سرای محلات و مدیریت محله در سطح محلات جهت جلب مشارکت شهروندان و سهیم کردن آنها در تصمیمات و برنامه های شهری و ساماندهی محیط زندگی شروع به فعالیت نمودند. که با توجه به نتایج تحقیق مدیریت محله بیشترین تاثیر را بر مشارکت شهروندان داشته است.

در کل می توان گفت یکی از عوامل پیشرفت هر جامعه مشارکت و همکاری شهروندان آن جامعه می باشد، بنابراین دولت با جلب حمایت مردمی و ایجاد اطمینان و اعتماد در بین مردم نسبت به برنامه های پیش بینی شده می تواند مشارکت و همراهی مردم را به همراه داشته باشد و جهت تحقق و اجرای شدن این امر می باشد بیشتر به عملکرد نهاد های مردمی توجه داشته باشد تا بتوانند گفته های خود را عملی نمایند و جامه عمل بپوشانند. تا از این طریق اعتماد مردم را به خود جلب کرده و در آنان احساس رضایتمندی و امنیت را تقویت کنیم. از آنجائیکه اعتماد پایه و

همخوانی دارد و اولین راهبرد و پیشنهاد در راستای تامین رضایتمندی از زندگی در محله‌ی مسکونی، تقویت احساس تعلق و احساس هویت محله‌ای در بین ساکنان است. سرای محلات و مدیریت محله با ایجاد افزایش حس تعلق در بین مردم سعی در ایجاد زمینه‌ی ارتباط بین مردم و شورایاری نموده است تا مردم به مسائل محلی خود حساس باشند و احساس وظیفه کنند. یافته‌های حاضر مؤید آن است که عمدۀ پاسخگویان نقش همکاری شهروندان در حل مشکلات محله را مهم تلقی می‌کنند لیکن، از سوی دیگر مسئولان دولتی را در مقابل خودشان می‌بینند. کپی از چرایی این احساس فاصله میان شهروندان با مسئولان وجود دارد که بی تردید تعامل اثربخش مشارکت مردمی در نیل به اهداف طرح مدیریت محله را کند می‌سازد.

محلی موثر به مردم محل و مشارکت مردمی، نوعی نظارت بر محله توسط شهروندان را ایجاد می‌کند که نتایج این تحقیق هم سو با پژوهش طالبی نژاد و همکارانش در این زمینه می‌باشد همچنین با توجه به داده‌های بدست آمده می‌توان گفت مدیریت محله نقش موثری در ایجاد حس تعلق محله‌ای و هویت محله ای در بین شهروندان دارد و مدیریت محله به علاوه بر اینکه می‌تواند به صورت مستقیم بر میزان مشارکت شهروندان تاثیر گذار باشد می‌تواند از طریق هویت محلی بر مشارکت شهروندان تاثیر گذار باشد و افرادی که مشارکت بیشتری داشته باشند میزان رضایت مندی از زندگی بیشتری نیز دارند. نتایج تحقیق کاوه تیمور نژاد با عنوان نقش مدیریت محله در جلب مشارکت شهروندان و همچنین تحقیق با عنوان بررسی جامعه شناختی پیامدهای محله محوری و نقش آن در اداره کلان شهرها

References:

- 1- Bernhard J. Kalkbrenner, Jutta Roosen(2016) , *Citizens' willingness to participate in local renewable energy projects: The role of community and trust in Germany*, Energy Research & Social Science, Volume 13, Pages 60-70
- 2- Behlool, Mohammad Reza (2012) Assessing the neighborhood identity of Tehran citizens and the factors affecting it, Master Thesis, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Faculty of Humanities
- 3- Bezi, Khoda Rahm (2012), Residential Neighborhood (Case Study of Zabol), Geographical Research Quarterly, Volume 27, Number 1, Serial Number 104, pp. 254-231.
- 4- Fekouhi, Nasser (2004), *Urban Anthropology*, Ney Publishing, Tehran.
- 5- Hadipoor, Halimeh (2009) Empowerment of Neighborhood Management System with Emphasis on Neighborhood and People's Participation (Sangalaj and Gharb Town), PhD Thesis, University of Tehran, Faculty of Geography
- 6- Haghighatian, Mansour, Esmaili, Reza, Karimizadeh Ardashani, Somayeh (2015) *The central neighborhood and the sense of belonging to the neighborhood among the residents of Tehran*, Urban Sociological Studies, Fifth Year, No. 14.
- 7- Hutchings.J. (2011) *Neighbourhood Management Research report*. Birmingham City Council report,1-53
- 8- Haralambos, Mike, and Martin Holborn. (2008) .*Sociology: Themes and perspective*.London : Harper Collins publishers.
- 9- Imani Jajarmi, Hossein (2005) *Sociological Study of Factors Affecting the Performance of the Islamic Council of the City in Local Development*, PhD Thesis in Development Sociology, University of Tehran, Faculty of Social Sciences
- 10- Jacobs, Jane (2013) *The Life and Death of America's Big Cities*, translated by Hamidreza Parsi and Arezoo Platoni, Tehran University of Tehran.
- 11- Karimizadeh Ardashani, Somayeh (2015) *Sociological Explanation of the Impact of Central Neighborhood Development in Tehran Metropolitan Administration*, PhD Thesis,

Social Issues of Iran, Islamic Azad University of Dehghan

12- MacLennan, A. (2011). *Strategy execution translating strategy into action in complex organizations*. New York: Routledge.

13- Maqbool Eghbal, Mahnaz (2012) *A Survey of Tehran Citizens' Social Trust in the Municipality as One of the Challenges of Urban Management in Achieving Good Urban Governance (Study of 22 districts of Tehran)*, Collection of Good Governance Articles, Vol 14- Moeidfar, Saeedi Moghadam, Gholamreza (2010) *The Role of Neighborhood Identity in Reducing and Controlling the Tendency to Abnormal Social Behaviors in the City (Study of Tehran Neighborhoods)* Iranian Journal of Social Issues First Year, Vol 2.

15- Monirifar, Sara, Esmaili, Reza, Haghigatian, Mansour, Imani Jajarmi, Hossein (1396) *Neighborhood-centered sociological study on social participation*,

Iranian Social Science Study, Volume 14, Number 3, 105-92.

16- Pill.M.& Bailey,N(2015) *Can the state empower communities through localism? An evaluation of recent approaches to neighbourhood governance in England, Environment and Planning C: Government and Policy*, 33 (2), pp. 289-304

17- Putnam, Robert (2010) *Social Capital, Trust, Democracy and Development*, translated by Kian Tajbakhsh, Tehran, Shirazeh Research

18- Sharifian, Thani, M. (2001) *Social Capital: Concepts and Theoretical Framework*, Social Welfare Quarterly, First Year, Second Issue,

pp. 2-18

19- Vahida, Fereydoun, Negini, Somayeh (2012) *Construction and Validation of Neighborhood Identity Scale*, Urban Studies, Second Year, Second Issue, 35-58

Ujang, Norisideh. (2010). *Place attachment and continuity of urban place identity*.Asian Journal of Environment-Behavior Studies, 11, 41-74

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی